

TIÊU ĐIỂM LUẬT

Cập nhật những thay đổi pháp lý quan trọng hàng tháng có ảnh hưởng đến hoạt động đầu tư và kinh doanh tại Việt Nam. Truy cập Trung tâm Tư liệu của chúng tôi để theo dõi những cập nhật pháp lý mới nhất và tin tức từ LNT & Partners.

Những tín hiệu đầu tiên về cơ chế gia nhập Trung tâm Tài chính quốc tế Việt Nam (VIFC): Nhà đầu tư nước ngoài cần chuẩn bị gì?

Vũ Thanh Minh – Luật sư Thành viên

Lê Anh Thư – Cộng sự

Trung tâm Tài chính quốc tế Việt Nam (VIFC) đã được hình thành, theo đó, câu hỏi được nhiều nhà đầu tư quan tâm không còn dừng lại ở việc VIFC sẽ dành những ưu đãi gì, mà là doanh nghiệp sẽ phải đáp ứng những điều kiện nào để được phép hiện diện và hoạt động trong VIFC.

Cho đến nay, cơ chế đăng ký và công nhận thành viên vẫn đang được tiếp tục hoàn thiện. Tuy nhiên, qua tài liệu Licensing Handbook dành cho ngân hàng, Sở giao dịch hàng hóa và Trung tâm thanh toán bù trừ đã hé lộ khá rõ tư duy quản lý mà Cơ quan điều hành VIFC dự kiến áp dụng.

1. VIFC hướng tới cơ chế "gia nhập thị trường" riêng thay vì mô hình đầu tư truyền thống

Đối với nhiều loại hình doanh nghiệp, đặc biệt là các doanh nghiệp ngoài lĩnh vực tài chính được phép hoạt động trong VIFC, trọng tâm sẽ không phải là xin Giấy chứng nhận đăng ký đầu tư (IRC) rồi thành lập doanh nghiệp theo quy trình thông thường. Thay vào đó, doanh nghiệp sẽ thực hiện thủ tục đăng ký hoặc đề nghị công nhận thành viên thông qua Cơ quan điều hành VIFC.

Điều này phản ánh cách tiếp cận tương đối phổ biến tại nhiều trung tâm tài chính quốc tế, nơi quyền tham gia thị trường không chỉ được xác lập thông qua việc thành lập pháp nhân mà còn thông qua việc được cơ quan quản lý chuyên trách đánh giá và công nhận đủ điều kiện hoạt động.

Nếu định hướng này được giữ nguyên trong các văn bản chính thức, VIFC sẽ hình thành một "cửa ngõ gia nhập thị trường" riêng, song song với hệ thống đầu tư hiện hành của Việt Nam.

2. Một đầu mối quản lý nhưng nhiều quy trình cấp phép chuyên ngành

Thay vì doanh nghiệp phải làm việc với nhiều cơ quan khác nhau như trong mô hình quản lý truyền thống, Cơ quan điều hành được kỳ vọng sẽ đóng vai trò đầu mối tiếp nhận hồ sơ, tổ chức thẩm định, lấy ý kiến các cơ quan liên quan và ban hành quyết định cấp phép hoặc công nhận thành viên. Điều này phản ánh xu hướng xây dựng cơ chế một cửa tiếp nhận và điều phối thủ tục, vốn là đặc điểm của nhiều trung tâm tài chính quốc tế.

Tuy nhiên, việc tập trung đầu mối không đồng nghĩa với việc áp dụng một bộ điều kiện thống nhất cho tất cả các doanh nghiệp. Các dự thảo cho thấy VIFC sẽ xây dựng các Licensing Handbook riêng cho từng lĩnh vực, trong đó mỗi loại hình tổ chức có điều kiện, hồ sơ và quy trình thẩm định khác nhau.

Ví dụ, hồ sơ thành lập ngân hàng thương mại được thiết kế theo quy trình hai giai đoạn, bao gồm bước chấp thuận nguyên tắc trước khi cấp giấy phép chính thức, với tổng thời gian xử lý dự kiến lên tới 120 ngày. Trong khi đó, thủ tục đối với Sở giao dịch hàng hóa hoặc Trung tâm thanh toán bù trừ có quy trình ngắn hơn, khoảng 30 ngày làm việc kể từ khi nhận đủ hồ sơ hợp lệ.

Điều này cho thấy VIFC đang áp dụng tư duy quản lý theo mức độ rủi ro của từng hoạt động thay vì áp dụng một quy trình hành chính thống nhất.

Bên cạnh đó, đối với các chủ thể hoạt động trong lĩnh vực tài chính, ngân hàng hoặc các lĩnh vực chuyên ngành khác, việc đăng ký hoặc đề nghị công nhận thành viên tại VIFC không thay thế các thủ tục cấp phép theo pháp luật chuyên ngành. Tùy từng loại hình hoạt động, doanh nghiệp vẫn có thể phải xin các giấy phép hoặc chấp thuận của cơ quan nhà nước có thẩm quyền như Ngân hàng Nhà nước, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước, Bộ Tư pháp hoặc các cơ quan quản lý chuyên ngành khác trước khi thực hiện thủ tục đăng ký hoặc đề nghị công nhận thành viên tại VIFC.

3. Trọng tâm đánh giá chuyển từ "điều kiện đầu tư" sang "năng lực vận hành"

Trong nhiều thủ tục đầu tư truyền thống, trọng tâm thường nằm ở vốn điều lệ, giấy phép kinh doanh và tư cách pháp lý của nhà đầu tư. Ngược lại, hồ sơ tại VIFC được thiết kế theo hướng đánh giá liệu doanh nghiệp có đủ năng lực để vận hành một tổ chức tài chính theo chuẩn mực quốc tế hay không.

Điều này thể hiện rất rõ qua các nhóm tài liệu được yêu cầu trong hồ sơ, bao gồm:

- (i) mô hình quản trị doanh nghiệp;
- (ii) cơ cấu kiểm soát nội bộ;
- (iii) hệ thống quản trị rủi ro;
- (iv) chính sách tuân thủ;
- (v) phương án kinh doanh nhiều năm;
- (vi) kế hoạch hoạt động liên tục (Business Continuity Plan);
- (vii) hệ thống công nghệ thông tin;
- (viii) hồ sơ chứng minh kinh nghiệm và uy tín của đội ngũ quản lý.

Đặc biệt, không chỉ doanh nghiệp mà cả những cá nhân dự kiến giữ các vị trí quản trị, điều hành và kiểm soát cũng phải chứng minh năng lực chuyên môn, kinh nghiệm và đạo đức nghề nghiệp.

Đối với nhiều tập đoàn tài chính quốc tế, đây là cách tiếp cận quen thuộc. Tuy nhiên, đối với các doanh nghiệp mới gia nhập thị trường Việt Nam, yêu cầu này đồng nghĩa với việc chuẩn bị hồ sơ sẽ không còn là nhiệm vụ riêng của bộ phận pháp lý mà cần sự phối hợp của các bộ phận quản trị rủi ro, tuân thủ, công nghệ thông tin, tài chính và nhân sự cấp cao.

4. Công nghệ thông tin và an ninh mạng trở thành tiêu chí cấp phép

Trong các dự thảo, doanh nghiệp không chỉ phải mô tả hệ thống công nghệ thông tin mà còn phải chứng minh khả năng vận hành ổn định của hệ thống giao dịch, khả năng bảo vệ dữ liệu, phương án dự phòng, cơ chế khôi phục sau thảm họa, tiêu chuẩn an toàn thông tin và khả năng kết nối với cơ quan quản lý.

Đối với Sở giao dịch hàng hóa, hồ sơ còn yêu cầu mô tả chi tiết nền tảng giao dịch điện tử, hệ thống quản lý ký quỹ, thanh toán bù trừ, giám sát giao dịch và cơ chế lưu trữ dữ liệu theo thời gian thực.

Trong khi đó, đối với Trung tâm thanh toán bù trừ, khả năng tương thích với hệ thống công nghệ của Sở giao dịch hàng hóa mẹ lại trở thành một điều kiện tiên quyết để được xem xét cấp phép.

Điều này cho thấy VIFC không coi công nghệ là yếu tố hỗ trợ hoạt động, mà xem đây là một phần của năng lực quản trị được đánh giá ngay từ giai đoạn cấp phép.

5. Tư duy quản lý theo rủi ro dần được hình thành

Cơ quan quản lý không chỉ xem xét doanh nghiệp có đáp ứng điều kiện pháp lý hay không mà còn đánh giá liệu tổ chức đó có đủ khả năng nhận diện, đo lường và kiểm soát các rủi ro phát sinh trong quá trình hoạt động.

Điều này giải thích vì sao hồ sơ dự kiến yêu cầu rất nhiều tài liệu về:

- (i) quản trị rủi ro tín dụng;
- (ii) rủi ro thị trường;
- (iii) rủi ro thanh khoản;
- (iv) rủi ro hoạt động;
- (v) rủi ro công nghệ;
- (vi) kiểm toán nội bộ;
- (vii) quản lý tuân thủ;
- (viii) hoạt động liên tục.

Cách tiếp cận này tương đồng với thông lệ tại nhiều trung tâm tài chính phát triển, nơi việc cấp phép không chỉ nhằm xác nhận tư cách pháp lý mà còn là bước đánh giá khả năng vận hành an toàn của tổ chức trong dài hạn.

6. VIFC đang từng bước tiệm cận thông lệ quốc tế, nhưng vẫn mang bản sắc riêng

Nhìn tổng thể, nhiều đặc điểm trong các dự thảo cho thấy VIFC đang tham khảo kinh nghiệm từ các trung tâm tài chính như Singapore, Abu Dhabi Global Market (ADGM) và Dubai International Financial Centre (DIFC).

Điểm tương đồng có thể thấy ở việc phân loại giấy phép theo từng lĩnh vực, đánh giá trên cơ sở mức độ rủi ro, yêu cầu cao về quản trị doanh nghiệp, quản trị rủi ro, công nghệ thông tin và tiêu chuẩn đối với đội ngũ quản lý.

Tuy nhiên, VIFC cũng đang xây dựng những đặc điểm riêng phù hợp với điều kiện của Việt Nam.

Thay vì thành lập một cơ quan quản lý tài chính hoàn toàn độc lập như ADGM hay DIFC, VIFC được định hướng vận hành thông qua Cơ quan điều hành với cơ chế phối hợp cùng các cơ quan quản lý nhà nước hiện hữu. Điều này có thể giúp tận dụng hệ thống pháp luật hiện hành, đồng thời tạo sự linh hoạt trong quá trình chuyển đổi sang mô hình quản lý chuyên biệt.

Do đó, nhà đầu tư không nên kỳ vọng VIFC sẽ là bản sao của bất kỳ trung tâm tài chính quốc tế nào, mà nên nhìn nhận đây là một mô hình "lai" giữa thông lệ quốc tế và hệ thống pháp luật Việt Nam.

Nhà đầu tư nước ngoài nên chuẩn bị gì ngay từ bây giờ?

Mặc dù các quy định chính thức vẫn đang được hoàn thiện, các dự thảo hiện nay đã đủ để doanh nghiệp bắt đầu quá trình chuẩn bị.

Ngoài việc rà soát cấu trúc đầu tư và lựa chọn mô hình hiện diện phù hợp tại VIFC, các tổ chức nên chủ động chuẩn bị trước bộ hồ sơ pháp lý của tập đoàn, báo cáo tài chính đã được kiểm toán, hồ sơ chứng minh năng lực tài chính và các tài liệu liên quan đến quản trị doanh nghiệp. Đối với biểu mẫu đề nghị đăng ký thành viên VIFC mới nhất do Cơ quan Điều hành lấy ý kiến có nội dung khá tương đồng với các biểu mẫu đăng ký doanh nghiệp theo pháp luật doanh nghiệp Việt Nam hiện hành. Mặc dù các biểu mẫu này vẫn đang tiếp tục được hoàn thiện trước khi ban hành chính thức, nhà đầu tư nước ngoài có thể tham khảo các biểu mẫu đăng ký doanh nghiệp hiện hành để chuẩn bị trước các thông tin và tài liệu cần thiết, qua đó rút ngắn thời gian hoàn thiện hồ sơ khi cơ chế đăng ký thành viên VIFC được áp dụng.

Quan trọng hơn, doanh nghiệp nên thực hiện một đợt đánh giá tuân thủ nhằm đánh giá mức độ sẵn sàng của hệ thống quản trị, kiểm soát nội bộ, quản trị rủi ro, an ninh mạng và hạ tầng công nghệ thông tin so với các yêu cầu dự kiến của VIFC. Việc chuẩn bị sớm sẽ giúp giảm đáng kể thời gian hoàn thiện hồ sơ khi cơ chế cấp phép chính thức được ban hành.

Đối với các tập đoàn tài chính đa quốc gia, việc xác định trước đội ngũ quản lý dự kiến, rà soát tiêu chuẩn và chuẩn bị các tài liệu chứng minh năng lực của nhân sự chủ chốt cũng sẽ là một yếu tố quan trọng, bởi đây là nhóm nội dung được các dự thảo đặc biệt nhấn mạnh.

Kết luận

Mặc dù cơ chế đăng ký và công nhận thành viên của VIFC vẫn đang được hoàn thiện, các dự thảo hiện nay đã cho thấy định hướng xây dựng một cơ chế gia nhập thị trường hiện đại, tập trung vào năng lực quản trị, khả năng vận hành và mức độ tuân thủ của nhà đầu tư.

Vì vậy, việc gia nhập VIFC nhiều khả năng sẽ không chỉ là một thủ tục hành chính, mà là quá trình đánh giá toàn diện năng lực của tổ chức xin cấp phép. Các nhà đầu tư chuẩn bị sớm về cấu trúc pháp lý, quản trị, công nghệ và nhân sự sẽ có lợi thế rõ rệt khi cơ chế chính thức được triển khai.

Tuyên bố miễn trừ trách nhiệm: Bản Tin Pháp Lý này nhằm mục đích cung cấp thông tin cập nhật về pháp luật và chỉ mang tính chất tham khảo. Nội dung trong bản tin không nên được sử dụng hoặc hiểu là lời khuyên pháp lý cho mục đích kinh doanh. LNT & Partners không chịu trách nhiệm đối với bất kỳ việc sử dụng hoặc áp dụng thông tin nào trong bản tin cho mục đích kinh doanh. Để được làm rõ hoặc nhận tư vấn pháp lý cụ thể từ Bản Tin Pháp Lý này, vui lòng liên hệ Luật sư của chúng tôi: **Bà Vũ Thanh Minh** qua email Minh.Vu@LNTpartners.com.

LIÊN HỆ

Để biết thêm thông tin, vui lòng liên hệ với các Luật sư Thành viên của chúng tôi:

Ông Bùi Ngọc Hồng

Sáp nhập & Mua lại, Đầu tư nước ngoài, Tuân thủ Pháp luật, Lao động, Giải quyết tranh chấp

Hong.Bui@LNTpartners.com

Ông Trần Thái Bình

Quản trị doanh nghiệp, Lao động, Đầu tư nước ngoài, Giải quyết tranh chấp, Bất động sản, Sáp nhập & Mua lại, Thuế

Binh.Tran@LNTpartners.com

Bà Hoàng Nguyễn Hạ Quyên

Sáp nhập & Mua lại, Tuân thủ Pháp luật, Lao động, Phá sản & Tái cấu trúc

Quyên.Hoang@LNTpartners.com

Ông Lê Nết

Tài chính & Ngân hàng, Bất động sản, Giải quyết tranh chấp, Sáp nhập & Mua lại, Thuế

Net.Le@LNTpartners.com

Ông Nguyễn Anh Tuấn

Chống độc quyền/Cạnh tranh, Sáp nhập & Mua lại, Lao động, Tuân thủ Pháp luật, Đầu tư nước ngoài

Tuan.Nguyen@LNTpartners.com

Ông Nguyễn Xuân Thủy

Sáp nhập & Mua lại, Đầu tư nước ngoài, Lao động, Thuế

Thuy.Nguyen@LNTpartners.com

Bà Vũ Thanh Minh

Thuế, Đầu tư nước ngoài, Tài chính & Ngân hàng, Quản trị doanh nghiệp, Sáp nhập & Mua lại

Minh.Vu@LNTpartners.com

Ông Nguyễn Công Phú

Giải quyết tranh chấp

Phu.Nguyen@LNTpartners.com

Bà Lương Trung Vân Nhi

Giải quyết tranh chấp, Lao động

VanNhi.Luong@LNTpartners.com

Bà Nguyễn Thị Điệp

Giải quyết tranh chấp, Tài chính & Ngân hàng, Lao động, Thuế, Sở hữu trí tuệ, Tuân thủ Pháp luật

Diep.Nguyen@LNTpartners.com

Ông Ngô Thanh Hải

Tài chính & Ngân hàng, Quản trị doanh nghiệp, Giải quyết tranh chấp, Bất động sản

Hai.Ngo@LNTpartners.com

Bà Vũ Thị Thịnh

Đầu Tư Nước Ngoài, Sáp nhập & Mua lại, Tuân Thủ Pháp Luật, Giải quyết tranh chấp, Cơ sở hạ tầng, Năng Lượng & Tài Nguyên

ThiThinh.Vu@LNTpartners.com

Để biết thêm thông tin, vui lòng liên hệ:

Tp. Hồ Chí Minh (trụ sở chính)

Tầng 12A, Tòa tháp Saigon Marina IFC, Số 2 Tôn Đức Thắng, Phường Sài Gòn

+84 28 3821 2357

Hà Nội

Tầng 12, Tòa nhà Pacific Place, 83B Lý Thường Kiệt, Phường Cửa Nam

+84 24 3824 8522

Về chúng tôi

LNT & PARTNERS ("LNT") là một công ty luật độc lập tại Việt Nam, cung cấp dịch vụ pháp lý toàn diện với thế mạnh trong các lĩnh vực doanh nghiệp và M&A, cạnh tranh, được phẩm, bất động sản, hạ tầng, tài chính, cũng như các vụ tranh tụng và trọng tài phức tạp. Chúng tôi tự hào là một trong những hãng luật hàng đầu tại Việt Nam, đồng hành cùng nhiều khách hàng trong nước và quốc tế, bao gồm các tập đoàn thuộc danh sách Fortune Global 500 và nhiều công ty niêm yết uy tín tại Việt Nam.

Nếu bạn cần thêm thông tin liên quan đến bất kỳ bản tin pháp lý nào, đừng ngần ngại liên hệ trực tiếp với các tác giả.
**Tuyên bố miễn trừ trách nhiệm: Bản tin này chỉ nhằm mục đích cung cấp thông tin tham khảo. Nội dung không được xem là tư vấn pháp lý chính thức và không thay thế cho ý kiến pháp lý trong từng trường hợp cụ thể. Để được tư vấn chi tiết, vui lòng liên hệ các Luật sư Thành viên của chúng tôi.*